

Consiliul Superior al Magistraturii

JUDECĂTORIA ORHEI

MD-3505, or. Orhei, str. Vasile Mahu, 135

www.jor.justice.md; email: jor@justice.md
tel. 0-235-20437, fax. 0-235-20736

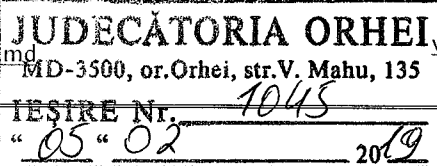

Высший Совет Magistratury

ОРХЕЙСКИЙ СУД

MD-3505, г. Орхей, ул. Василе Маху, 135

www.jor.justice.md; email: jor@justice.md
тел. 0-235-20437, факс: 0-235-20736

Dosarul nr.1-223/2018
01.02.2019

Curtea Constituțională a RM
str. A. Lăpușeanu 28, mun. Chișinău

Pe rolul Judecătoriei Orhei, sediul Central, se află cauza penală / nr.1-223/2018, 38-1-4064-15052018/, de învinuire a lui Urîtu Victor Vladimir, Orhei Sergiu Mihail și Chiperi Ion Gheorghe, în comiterea infracțiunii prevăzute de art.163 alin.(2) lit.b) din Codul penal.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 31.01.2019, s-a dispus a ridica din oficiu excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederile art.163 alin.(2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova, și anume a sintagmei, din textul articolului 163 alin. (1) din Codul penal, "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...", sub aspectul corespunderii cu prevederile art.4, art.7, art.8, art.16, art.20, art.21, art.26 și art.54 din Constituția Republicii Moldova.

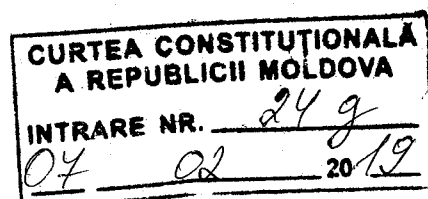
Astfel, remitem în adresa Curții, sesizarea instanței de judecată pentru verificarea constituționalității prevederile art.163 alin.(2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova, și anume a sintagmei, din textul articolului 163 alin. (1) din Codul penal, "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...", și încheierea instanței de judecată.

ANEXĂ: - sesizarea pentru verificarea constituționalității prevederile art.163 alin.(2) lit.b) din Codul penal al Republicii Moldova pe 13 file;
- copia încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central, din 31.01.2019 pe 3 file.

Președintele Judecătoriei Orhei

Veronica CUPCEA

Ex. Rabii Victoria
Tel. 0-235-2-29-58

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume Proca 2. Prenume Mihail

3. Funcția Judecător în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Central

4. Adresa mun. Orhei, str. Vasile Mahu 135

5. Tel./fax 0(235)20437

6. Numele și prenumele reprezentantului* .....

7. Ocupația reprezentantului .....

8. Adresa reprezentantului .....

9. Tel. .... 10. Fax .....

11. ....

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare vizează neconstituționalitatea prevederilor art. 163 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova.

Excepția de neconstituționalitate este ridicată în cadrul cauzei penale de învinuire a lui Urîtu Victor, Orhei Serghei și Chiperi Ion, în comiterea infracțiunii prevăzute de art.163 alin.(2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova aflată în procedura judecătorului Judecătoriei Orhei, sediul Central, Mihail Proca.

Conținutul prevederilor contestate este următorul:

Articolul art. 163 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova, Lăsarea în primejdie ”(1) Lăsarea, cu bună-știință, fără ajutor a unei persoane care se află într-o stare periculoasă pentru viață și este lipsită de posibilitatea de a se salva din cauza vârstei fragede sau înaintate, a bolii sau a neputinței, dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate, fie că el însuși a pus-o într-o situație periculoasă pentru viață, se pedepsește cu amendă în mărime de până la 550 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

Consider că, textul articolului 163 alin. (1) din Codul penal, în speță sintagma “.... dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate.....”, contravine următoarelor prevederi din Constituția Republicii Moldova:

Art. 4 din Constituția RM, „Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”;

Art. 7 din Constituția RM, „Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”;

Art. 8 alin.(1) din Constituția RM, „ Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional”;

Art. 16 din Constituția RM, „ (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, tară deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Art. 20 alin.(1) din Constituția RM., „ Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.”

Art. 21 din Constituția RM., „ Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale. ”

Art. 23 alin.(1) și (2) din Constituția RM. „Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle „(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.””

Art. 54 alin.(1) din Constituția RM, „ în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. Conform ordonanței din 05.04.2018, a fost pornită urmărirea penală în temeiul art. 163 alin. (2) lit. b) din Codul penal, în privința lui Urîtu Victor, Orhei Serghei și Chiperi Ion.

La data de 08.05.2018, cauza penală în privința lui Urîtu Victor, Orhei Serghei și Chiperi Ion, care se învinuiesc de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 163 alin. (2) lit. b) din Codul penal, a fost expediată spre examinare conform competenței în instanța de judecată.

Consecutiv, la data de 15.05.2018, la Judecătoria Orhei, sediul Central, a parvenit cauza penală de învinuire a lui Urîtu Victor, Orhei Serghei și Chiperi Ion, în comiterea infracțiunii prevăzute de art.163 alin. (2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova.

La data de 15.05.2018, cauza dată a fost repartizată prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, ceea ce se confirmă prin fișa de repartizare anexată la materialele dosarului.

Prin încheierea din 16.05.2018, în acord cu prevederile art. 345 alin.(1) din Codul de procedură penală a Republicii Moldova, a fost fixat termenul pentru examinarea cauzei penale menționate.

Conform actului de învinuire, inculpații Urîtu Victor Vladimir, deplasându-se în calitate de pasager pe bancheta din spate, Orhei Sergiu Mihail, deplasându-se în calitate de pasager pe bancheta din față, Chiperi Ion Gheorghe, deplasându-se în calitate de pasager pe bancheta din spate, a automobilului de marca “Skoda” modelul “Fabia” cu numerele de înmatriculare RKU 638, la data de 21 ianuarie 2018, aproximativ la ora 02.00, pe drumul principal al satului Biești, r-nul Orhei, ieșire spre satul Chiperceni, r-nul Orhei, cooperând împreună cu Leahu Grigore, care se afla la volanul automobilului, inclusiv cu Orhei Serghei și Chiperi Ion care și ei se aflau în același automobil în calitate de pasageri, în scopul lăsării cu bună știință, fără ajutor a lui Cerchez Grigore, de care cunoștea că se află într-o stare periculoasă pentru viață, fiind în imposibilitate de a se salva din cauza tamponării lui de către automobilul condus de Leahu Grigore, în același timp, având posibilitatea de a-i acorda ajutor, fiind conștient despre primejdie și lipsa posibilității de a se salva, l-a lăsat zăcând la pământ în condiții periculoase pentru viață și sănătate și fără ajutor pe Cerchez Grigore, care a decedat în scurt timp de la tamponare.

Prin acțiunile intenționate săvârșite, inculpații Urîtu Victor, Orhei Serghei și Chiperi Ion, sunt învinuiți în săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave, prevăzute de art. 163 alin. (2) lit. b) din Codul penal, pentru care legea prevede pedeapsa privativă de libertate pe un termen de până la 4 ani.

Totodată, prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central, nr.1-159 din 05.04.2018, conducătorul auto, Leahu Grigore Gheorghe, a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.264 alin.(3) lit. b) și art.266 din Codul penal;

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. Dispoziția art. 163 alin. (1) din Codul penal, prevede sintagma “...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...”.

Determinarea cu precizie a subiecților infracțiunii, care urmează a fi supuși răspunderii penale, precum și modalităților laturii obiective prezintă o deosebită importanță, în vederea neadmiterii tragerii neîntemeiate la răspundere penală.

Exigențele statului de drept presupun, asigurarea legalității și a certitudinii juridice.

Potrivit prevederilor art. 3 din Codul penal, Principiul legalității, (1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală. (2) Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sânt interzise.

În special în materie penală, dispozițiile articolului 22 din Constituție, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și al pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că, articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (Rohlena v. Cehia, [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; Vasiliauskas v. Lituania [MC], 20 octombrie 2015, § 153; Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 45).

Principiul legalității incriminării și a pedepsei penale presupune, prin definiție, că nici o faptă nu poate fi considerată infracțiune dacă nu există o lege care să o prevadă și că pedepsele nu pot fi aplicate dacă nu sunt prevăzute de lege. Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală.

Este de menționat că, principiul dat, are consecințe atât în activitatea de elaborare cât și în procesul aplicării normelor penale. Acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui.

Pe de altă parte, principiul analizat le impune subiecților care au competența aplicării legii penale două obligații esențiale: interpretarea strictă a legii penale și interzicerea analogiei, adică imposibilitatea aplicării ei dincolo de conținutul acesteia, și, respectiv, interzicerea aplicării retroactive a legii penale, cu excepția legii penale mai favorabile (HCC nr. 12 din 14 mai 2018, § 37). Curtea Europeană a relevat în jurisprudența sa că, infracțiunea și pedeapsa trebuie să fie prevăzute de lege. Expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, or aceasta trebuie să fie accesibilă și previzibilă (Rohlena v. Cehia, [MC], 27 ianuarie 2015, § 50; Vasiliauskas v. Lituania [MC], 20 octombrie 2015, § 154; Koprivnikar v. Slovenia, 24 ianuarie 2017, § 48).

Condiția previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată, în cazul încălcării unei norme (Koprivnikar v. Slovenia, § 47).

Totuși, Curtea Europeană a menționat că, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă (Del Rio Prada v. Spania [MC], 21 octombrie 2013, §§ 92, 93). Nevoia de a evita rigiditatea excesivă și de a ține pasul cu circumstanțele schimbătoare presupune exprimarea unor legi în termeni care sunt, într-o mai mare sau mai mică măsură, vagi, iar interpretarea și aplicarea unor asemenea reglementări depinde de practică. Pe de altă parte, utilizarea unor concepte și a unor criterii prea vagi în interpretarea unei prevederi legislative conduce la incompatibilitatea acesteia cu cerințele clarității și previzibilității, în privința efectelor sale (Liivik v. Estonia, 25 iunie 2009, §§ 96-104).

Articolul 7 din Convenție nu poate fi interpretat, ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale prin intermediul interpretării judiciare de la caz la caz, cu condiția ca evoluția care rezultă să fie conformă cu esența infracțiunii și să fie previzibilă în mod rezonabil (Kononov v. Latvia [MC], 17 mai 2010 § 185). Atunci când examinează previzibilitatea unei norme penale, Curtea Europeană trebuie să se asigure dacă interpretarea judiciară a legii penale a continuat pur și simplu o linie perceptibilă a dezvoltării jurisprudențiale (Dragotoniou și Militaru-Pidhorni v. România, 24 mai 2007, § 44).

În orice caz, instanțele de judecată nu sunt îndreptățite să recurgă la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale sau la o aplicare prin analogie. O asemenea abordare este interzisă de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană. În consecință, cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interzicerea analogiei în aplicarea legii penale urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrariului. De asemenea, pentru ca legea să îndeplinească cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23.11.2015, § 61).

Articolul 163 alin. (1) din Codul penal, stabilește răspunderea pentru lăsarea, cu bună-știință, fără ajutor a unei persoane care se află într-o stare periculoasă pentru viață și este lipsită de posibilitatea de a se salva din cauza vârstei fragede sau înaintate, a bolii sau a neputinței, *dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate, fie că el însuși a pus-o într-o situație periculoasă pentru viață.*

Dispoziția art. 163 alin. (1) din Codul penal, în redacția dată, a fost introdusă în varianta republicată, în Monitorul Oficial al R. Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009.

Din dispoziția articolului 163 alin. (1) din Codul penal, se reflectă că, subiectul componenței de infracțiune, trebuie să aibă una din următoarele două calități speciale: 1) să știe despre primejdie și să aibă posibilitatea de a acorda ajutor victimei; 2) să pună el însuși victima într-o situație periculoasă pentru viață.

Este de menționat că, dispoziția art. 163 alin. (1) din Codul penal, până la republicare, avea următorul conținut, "Lăsarea, cu bună-știință, fără ajutor a unei persoane care se află într-o stare periculoasă pentru viață și este lipsită de posibilitatea de a se salva din cauza vârstei fragede sau înaintate, a bolii sau a neputinței, *în cazurile când cel vinovat fie că a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate, fiind obligat să îi poarte de grijă, fie că el însuși a pus-o într-o situație periculoasă pentru viață.*"

Din dispoziția articolului 163 alin. (1) din Codul penal, până la republicare, se determină că, subiectul componenței de infracțiune, trebuie să aibă una din următoarele două calități speciale: 1) să aibă posibilitatea a acorda ajutor victimei, fiind obligat să îi poarte de grijă; 2) să pună el însuși victima într-o situație de periculoasă pentru viață.

Astfel, în redacția până la republicare, componența de infracțiune, lăsarea în primejdie era condiționată de aceste două circumstanțe: 1) făptuitorul era obligat să-i poarte de grijă victimei și 2) vinovatul însuși a pus victima într-o situație periculoasă pentru viață. Obligațiunea de *a îngriji de victimă* poate să apară când există legături de rudenie (grija părinților de copiii minori, datoria copiilor maturi de a îngriji de părinții în vârstă înaintată), îndatoriri profesionale (ale medicului, pompierului, polițistului etc.), raporturi contractuale (cu dădaca, călăuza etc.), fapte concludente (cu șoferul, mașinistul). Obligațiunea de a îngriji de victimă apare și în cazul în care făptuitorul însuși, prin acțiunile sale, a pus victima într-o situație periculoasă pentru viață. Infracțiunea se consumă din momentul părăsirii cu bună-știință a persoanei care se află într-o stare periculoasă.

În prezenta redacție, din punct de vedere juridico-penal, sintagma "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...", ce vizează prima circumstanță, nu stabilește cercul concret de subiecți ai infracțiunii. Această concluzie decurge din compararea textului celor două dispoziții ale art. 163 alin. (1) din Codul penal.

Astfel, există riscul ca cercul de subiecți, să fie apreciat în baza unor criterii arbitrare și discreționare de către cei dotați cu competența aplicării legii penale. Legislatorul nu a definit în cuprinsul legii penale determinarea concretă a cercului de subiecți, or din conținutul dispoziției, în ipoteză, pot fi subiecți ai infracțiunii date, orice persoană care lăsat, cu bună-știință, fără ajutor o persoană care se află într-o stare periculoasă pentru viață și este lipsită de posibilitatea de a se salva din cauza vârstei fragede sau înaintate, a bolii sau a neputinței, dacă această persoană știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate, *în detrimentul existenței unei obligațiuni de a acorda acest ajutor*.

Este de menționat că, *obligațiunea de a acorda acest ajutor*, cu excepția subiecților menționați supra (când există legături de rudenie (grija părinților de copiii minori, datoria copiilor maturi de a îngriji de părinții în vârstă înaintată), îndatoriri profesionale (ale medicului, pompierului, polițistului etc.), raporturi contractuale (cu dădaca, călăuza etc.), fapte concludente (cu șoferul, mașinistul)), nu este prevăzută în careva acte normative, astfel, ca să poată urma o răspundere penală, în cazul neglijării acestei obligațiuni.

Având în vedere neclaritatea și imprevizibilitatea acestei sintagme, nu poate fi definit destinatarul normei penale, și care la rândul său trebuie să cunoască care este acțiunea/inacțiunea prohibită astfel, încât să-și adapteze conduita în mod corespunzător. În practică, stabilirea acestor circumstanțe nu poate fi făcută de către cei ce aplică legea penală, decât în baza unor criterii lipsite de suport legal. Chiar dacă se face apel la consultanța de specialitate, destinatarul normei ar putea fi privat de posibilitatea conformării cu prevederile legale.

Mai mult, potrivit literaturii de specialitate (Codul penal, comentariu, Chișinău 2009, pag. 315, autori A. Barbăneagră, Gh. Alecu, ș.a.), este menținută poziția că, subiectul componenței de infracțiune prevăzută la art. 163 alin. (1) din Codul penal, trebuie să întrunească calitatea specială, *adică să aibă obligația de a purta de grijă victimei* și a acorda ajutorul respectiv, chiar dacă ea însăși a pus-o pe victimă într-o situație periculoasă pentru viață, însă această obligație nu este prevăzută expres de legea penală.

Norma contestată îi acordă instanței de judecată o marjă largă de discreție, totodată se constată lipsa unei practici judiciare unitare, iar jurisprudența în materie nu a dezvoltat pentru sintagma criticată un înțeles exact care să constituie un reper în funcție de care să poată fi apreciat conținutul acesteia și, prin urmare, articolul 163 alin. (1) din Codul penal, este susceptibil de o interpretare extensivă defavorabilă făptuitorului.

Curtea Europeană, a reiterat în cauza Prigală v. Republica Moldova, 13 februarie 2018, §§ 38-40, că interpretarea extensivă defavorabilă constituie o încălcare a articolului 7 din Convenția Europeană. Așadar, în lipsa unor repere fixe, calificarea subiectului infracțiunii, se face la discreția celor care aplică legea penală, justițiabilul aflându-se într-o stare de insecuritate juridică.

În concluzie, se consideră că, prevederile articolului 163 alin. (1) din Codul penal, și anume sintagma "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...", este formulată de o manieră imprecisă și neclară și le conferă autorităților care le aplică o marjă excesivă de discreție. Prin urmare, ele nu îndeplinesc standardul calității legii penale, fiind contrare articolelor 1 alin. (3) și 22, coroborate cu articolul 23 alin. (2) din Constituție.

De asemenea, în Hotărârea nr. 13 din 15 mai 2015, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a menționat că, [...] Deși art. 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea, prin jurisprudența sa, a reținut că normele adoptate de autoritățile publice urmează a fi și suficient de precise și previzibile. Orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor. Prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.

În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a Republicii Moldova statuează faptul că, pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite.

În limitele dezideratului constituțional, prevăzut de art. 23 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, considerăm că, textul art. 163 alin. (1) din Codul penal al RM, și anume sintagma "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...", nu corespunde criteriilor de calitate a normei de drept: *previzibilitate, precizie și claritate* și, ca efect, este incompatibilă cu norma constituțională.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. 1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări și includerea ei pe ordinea de zi a Curții Constituționale;

2. Exercițarea controlului constituționalității prevederilor legale, conținute în art. 163 alin. (1) din Codul penal al Republicii Moldova, și anume a sintagmei “...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...”, sub aspectul corespunderii cu prevederile art.4, art.7, art.8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Prevederile relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretare art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

În baza Hotărârii menționate Curtea Constituțională, a hotărât, în sensul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 20,115,116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui R. Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți, sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova;

2) Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Prevederile relevante din Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16 Egalitatea

Toți cetățenii RM sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17. a) .....

b) .....

c) .....

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

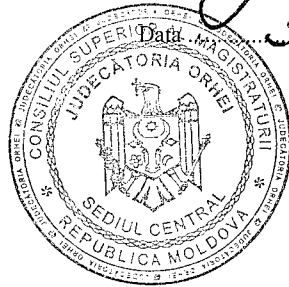
18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul

Judecătoria Orhei, mun. Orhei

Data

31 ianuarie 2019

[Handwritten signature]

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

ÎNCHEIERE

31 ianuarie 2019

mun. Orhei

Judecătoria Orhei, sediul Central

Instanța de judecată, compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

– Mihail PROCA

Grefieri

– Victoria RABII și Pavel MUDREA

cu participarea:

acuzatorilor de stat – Vadim Machidon și Vasile Oanța, procurori în Procuratura raionului Orhei;

inculpatului – Urîtu Victor Vladimir;

inculpatului – Orhei Sergiu Mihail;

inculpatului – Chiperi Ion Gheorghe;

apărătorului inculpaților Urîtu Victor Vladimir, Orhei Sergiu Mihail și Chiperi Ion Gheorghe – avocatul Valeriu Covaș (în baza mandatelor seria MA nr.1137421, MA nr.1137364 și MA nr.1137422 din 18.04.2018);

succesorului părții vătămate – Cerchez Gavril;

examinând în ședință de judecată publică, cauza penală de învinuire a lui Urîtu Victor Vladimir, Orhei Sergiu Mihail și Chiperi Ion Gheorghe, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 163 alin. (2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova, instanța de judecată,-

a constatat

Partea descriptivă:

1. La 15 mai 2018, în Judecătoria Orhei, sediul Central, a parvenit cauza penală de învinuirea lui Urîtu Victor Vladimir, Orhei Serghei Mihail și Chiperi Ion Gheorghe, toți, în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 163 alin.(2) lit. b) din Codul penal.

2. Cauza penală parvenită în instanță, la data de 15 mai 2018, a fost repartizată, în conformitate cu prevederile art. 344 din Codul de procedură penală, judecătorului Mihail Proca, în mod aleatoriu, prin intermediul programului informațional automatizat de gestionare a dosarelor.

3. Prin încheierea din 16.05.2018, în acord cu prevederile art. 345 alin.(1) Cod Procedură Penală a Republicii Moldova, a fost fixată ședința preliminară pentru 30 mai 2018, ora 15.00 min.

4. În ședința judiciară instanța din oficiu a pus în discuție posibilitatea sesizării Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității al art. 163 alin.(2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova, și anume a sintagmei din textul articolului 163 alin. (1) din Codul penal "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...", sub aspectul corespunderii cu prevederile art. 4, art.7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 21, art. 23, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Argumentele participanților la proces:

5. În ședință de judecată, acuzatorul de stat, Vasile Oanța, procuror în Procuratura raionului Orhei, nu a obiectat asupra posibilității sesizării Curții Constituționale în partea stabilirii constituționalității prevederilor art. 163 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova, considerând oportunitatea acestei acțiuni în coraport cu cauza

examinată de către instanță. A explicat că, este evident că pentru a fi aplicat în înțelesul său, un act normativ trebuie să fie precis, previzibil și în deplină concordanță cu întreg sistem legislativ și totodată să asigure securitatea juridică a destinatarilor săi.

6. Succesorul părții vătămate, Cerchez Gavril, a susținut cele invocate de acuzatorul de stat.

7. În ședință de judecată apărătorul inculpaților Urîtu Victor Vladimir, Orhei Sergiu Mihail și Chiperi Ion Gheorghe, avocatul Valeriu Covaș, a considerat inoportună sesizarea Curții Constituționale privind verificarea constituționalității prevederilor art. 163 alin.(2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova.

8. Inculpații Urîtu Victor Vladimir, Orhei Sergiu Mihail și Chiperi Ion Gheorghe au susținut cele invocate de apărător.

Aprecierea instanței de judecată:

9. Audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră a sesiza din oficiu Curtea Constituțională pentru a supune controlului constituționalității prevederile art. 163 alin.(2) lit. b) din Codul penal, și anume sintagma din textul articolului 163 alin. (1) din Codul penal “... dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate.....”, din următoarele considerente:

10. În conformitate cu dispoziția art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, ”Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că, norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.”

11. Potrivit art. 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

12. Totodată aceleași prevederi se regăsesc și în art.4 alin.(1) lit. a) și g) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din data de 13.12.1994 și în art. 4 alin.(1) lit. a) și g) din Codul Jurisdicției constituționale.

13. La fel, instanța de judecată notează că, în temeiul Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016, s-a statuat că, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20,115,116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

14. Mai mult decât atât, prin aceeași hotărâre, Curtea Constituțională, a relevat că, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

15. După această proiectare a cadrului normativ de referință, în speță, instanța de judecată reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din data de 09 februarie 2016.

16. În acest context, notăm că, în speță instanța de judecată consideră oportună la de ridica a din oficiu excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederilor art. 163 alin.(2) lit. b) din Codul penal, și anume sintagma din textul articolului 163 alin. (1) din Codul penal "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate..."

17. Totodată, instanța de judecată consideră oportun dispunerea suspendării examinării cauzei penale privind învinuirea lui Urîtu Victor Vladimir, Orhei Sergiu Mihail și Chiperi Ion Gheorghe, în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 163 alin. (2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova, până la emiterea Hotărârii Curții Constituționale referitor la sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

18. În conformitate cu art. 7, 341-342 din Codul de procedură penală, instanța de judecată,

dispune

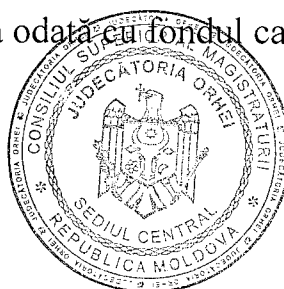
Se ridică din oficiu excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederile art.163 alin.(2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova, și anume a sintagmei, din textul articolului 163 alin. (1) din Codul penal, "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate...", sub aspectul corespunderii cu prevederile art. 4, art.7, art. 8,art. 16, art. 20, art. 21, art. 26, art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Se remite în adresa Curții Constituționale, sesizarea instanței de judecată pentru verificarea constituționalității prevederile art.163 alin.(2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova, și anume a sintagmei, din textul articolului 163 alin. (1) din Codul penal, "...dacă cel vinovat știa despre primejdie și a avut posibilitatea de a acorda ajutor părții vătămate..."

Se suspendă examinarea cauzei penale privind învinuirea lui Urîtu Victor Vladimir, Orhei Sergiu Mihail și Chiperi Ion Gheorghe, în comiterea infracțiunii prevăzute de art.163 alin. (2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova, până la emiterea Hotărârii Curții Constituționale referitor la sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, pentru verificarea constituționalității prevederile art.163 alin.(2) lit. b) din Codul penal al Republicii Moldova.

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

**Președintele ședinței,
Judecătorul**

Mihail PROCA